

[Hvidberg.]

ling i kampen om verdenshandelen, selvom landet har tilgang til fremragende teknisk dygtighed.

Det, som det i hovedsagen drejede sig om, kan man sammenfatte i følgende 3 punkter: 1) at tilvejebringe de nødvendige institutioner, hvor det videnskabelige arbejde kan foregå, 2) at udruste denne forskning med de nødvendige midler: apparater, nødvendigt teknisk personale, driftsudgifter, forbedring af vore videnskabelige biblioteker, og endelig 3) at sikre nødvendig tilgang af de bedst kvalificerede forskere og at sikre deres uddannelse, også ved studier og rejser i udlandet. Med hensyn til det andet punkt er det jo ganske indlysende for enhver, at de forskellige laboratoriers bevillinger til driftsudgifter må bringes å jour. De er fastsat i en nedskæringsperiode sidst i 20'erne, og enhver ved jo, hvordan prisstigningen har ramt apparater og kemikalier.

Men hvad er der så kommet ud af denne kommissions arbejde? Ja, kommissionen har afgivet første del af en betænkning, som forelå allerede i marts måned i år. Det tør siges, at de forslag, der heri er gjort, er både beskedne og på forhånd nedskårne. Adskilligt, som man kunne have ønsket at få med, f. eks. forslag om en eengangsbetilling til Århus universitets institutbiblioteker, blev udskudt til senere dele af betænkningen, skønt man jo derovre, hvad disse institutbiblioteker angår, delvis stod på bar bund. Man ønskede at få de ønsker fra videnskabens side, der her blev fremlagt, fremmet forholdsvis hurtigt ved administrative og bevillingsmæssige foranstaltninger og uden indgreb i forberedte planer. Man ønskede foreløbig at nøjes med at få den slags ting fremmet, som kunne ordnes på den måde og hurtigt. Til gengæld udtalte kommissionsbetænkningen, at der lå megen vægt på, at forslagene gennemførtes snarest muligt af hensyn til den langvarige afspærring, som dansk videnskab har været underkastet, og af hensyn til den aktivering af forskningen, som under og efter krigen har fundet sted i førende kulturlande.

De spørgsmål, som denne første del af betænkningen beskæftiger sig med, er følgende: 1) statsstøtte til videnskabsmænd til studierejser, 2) spørgsmålet om statsansatte videnskabsmænds adgang til understudieorlov at oppebære fuld lønning, respektive honorar, 3) forøgelse af de videnskabelige bibliotekers kapacitet, 4) forøget støtte til videnskabelige tidsskrifter og sel-

skaber, 5) overgang fra stillinger ved de højere læreanstalter til stillinger indenfor det højere skolevæsen, og 6) henvendelse fra Rask-Ørsted fonden om forhøjelse af statens årlige bidrag til den af fonden øvede virksomhed. Det sidste punkt er imidlertid bragt i orden ved ændringen af loven af 4. oktober 1919 — som det vil være dette høje tings medlemmer bekendt.

Hvad angår de øvrige forslag, må det jo siges, at det drejer sig aldeles ikke her om store og voldsomme bevillinger. Tværtimod, kommissionen har taget det videst mulige hensyn til den vanskelige økonomiske situation i vort land.

Må jeg som eksempel nævne et så vigtigt punkt som bevillingen til rejseunderstøttelser til unge videnskabsmænd. Det forholder sig hermed på følgende måde. Fra 1853—54 har man haft en sådan bevilling. I 1931—32 var den opført med 6 400 kr., men i 1933 blev den helt inddraget. Først i 1946—47 lykkedes det at få bevillingen genoptaget med et beløb af 20 000 kr. for Københavns universitets vedkommende og 5 000 kr. for Århus universitets vedkommende. Men i virkeligheden er en sådan bevilling jo hverken fugl eller fisk. Selvom Københavns universitet råder over en del rejselegater for unge videnskabsmænd, er de unge indenfor de af universiteterne omfattede fag med en bevilling som den her nævnte stillet væsentligt ringere, end de var før verdenskrigen. For det første er der sket en stor stigning i antallet af kvalificerede unge, for det andet er rejseudgifterne i de fleste lande steget stærkere end det danske prisniveau, og dertil kommer, at USA indtager en meget fremtrædende stilling indenfor nutidens forskning, så at rejser dertil er mere nødvendige, end de var før, hvilket yderligere begrundes, at bevillingen er for ringe. Man har ment det nødvendigt, at bevillingen til unge videnskabsmænd for Københavns universitets vedkommende forøjes til 70 000 kr. plus et tillæg af 40 pct. og for Århus universitets vedkommende til 20 000 kr. plus tillæg. I virkeligheden drejer det sig her kun om en art ajourføring af den umulige bevilling, man lever på nu, således at vi kan blive i stand til virkelig at sende unge videnskabsmænd ud i verden for at studere. Men under hensyn til landets vanskelige økonomiske situation, derunder valutaisituationen, har kommissionen indskrænket sig til foreløbig kun at foreslå 75 pct. af de beløb, der i virkeligheden er påkrævede. Man må efter min opfattelse sige, at dette er meget beskedent. Det kan